

4 april 2023

Geachte gemeenteraden binnen de regio VNOG en GGD,

Graag nodigen wij de gemeenteraden van de regio VNOG/GGD uit voor een bijeenkomst van de 22 gemeenteraden over de wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) op **maandagavond 15 mei om 19.00 uur in de raadszaal van Apeldoorn.**

Voor deze bijeenkomst kunnen 2 raadsleden per gemeenteraad fysiek deelnemen. De bijeenkomst zal via de webcast live uitgekeken kunnen worden door de overige raadsleden en is ook achteraf na te kijken.

Wgr-deskundige Maarten Hageman zal een toelichting te geven op de wijzigingen in de Wgr; wat betekenen deze wijzigingen voor de positie van de gemeenteraden. De aanwezige raadsleden kunnen in gesprek met de heer Hageman om verduidelijkende vragen te stellen over de wijzigingen van de Wgr en de betekenis daarvan voor de gemeenteraden.

Daarna willen we graag met de raadsleden in gesprek wat de gemeenteraden nodig hebben om de positie van de gemeenteraden in de regio te versterken zoals door de wet wordt beoogd. In deze periode zullen de GR-en VNOG en GGD de concept-regelingen voor een zienswijze aan de gemeenten hebben voorgelegd. De bijeenkomst is tevens een goede mogelijkheid om met elkaar te verkennen of gemeenteraden elkaar willen informeren over de in te brengen zienswijzen op deze concept-regelingen.

De wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen is op 1 juli 2022 in werking getreden en heeft als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen (GR-en) en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden in relatie tot de gemeenschappelijke regelingen te versterken. De implementatie van de wijziging van de Wgr is op onderdelen complex. Complex vanwege o.a. het feit dat betrokken gemeenteraden niet alleen in positie gebracht dienen te worden, maar ook voor bepaalde onderwerpen in gezamenlijkheid per GR tot een afweging moeten komen, waarbij de eigen autonomie van de raden blijft bestaan. Tijdens de bijeenkomst zullen we de complexiteit verminderen. We concentreren ons op de hoofdvragen en bieden de raadsleden vooral praktische instrumenten.

De bijeenkomst is daarmee ook de start van een gezamenlijke verkenning van 22 gemeenteraden van de mogelijkheden die de wetswijziging biedt om invloed uit te oefenen op de 2 genoemde samenwerkingsverbanden. Wellicht zijn er al uitgesproken denkrichtingen, maar evengoed kan het zijn dat een raad zich nog niet gebogen heeft over het versterken van de democratische legitimatie en de kaderstellende en controlerende rol van raden in relatie tot deze GR-en. De bijeenkomst wil nadrukkelijk aan iedereen de ruimte geven zijn bevindingen/wensen/opvattingen kenbaar te maken.

In de bijlage treft u een korte samenvatting aan van de onderdelen van de WGR.

Wij willen u verzoeken om zich voor deze bijeenkomst aan te melden **bij j.beuker@apeldoorn.nl.**

Met vriendelijke groet,

Namens de voorbereidingsgroep van griffiers (Peter de Boer (Lochem), Jan vd Broek (Nunspeet), Joyce Satijn (Berkelland), Hans Tabak (Oldebroek), Marie-Cecile Heuvelmans(plv griffier Montferland)

M. Stam (wnd griffier Apeldoorn)

E m.stam@apeldoorn.nl T 0615881769

Wet gemeenschappelijke regeling

Implementatieperiode WGR

Het deel van de wet dat nieuwe rechten geeft aan volksvertegenwoordigers is direct per 1 juli 2022 ingegaan. Voor het andere deel (verplichtingen om bestaande gemeenschappelijke regelingen aan te passen, om zo scherpere afspraken te maken over bijvoorbeeld uittreding of evaluatie) geeft de wet een implementatieperiode van twee jaar.

Daarbij is het goed om te vermelden dat de extra instrumenten die de wetswijziging met zich mee brengt naar behoefte in de eigen regionale samenwerking kunnen worden ingezet. De wetswijziging beoogt dat de GR en de aangesloten gemeenteraden expliciet afwegingen en keuzes maken over de nieuwe wettelijke mogelijkheden.

Welke mogelijkheden biedt de wetswijziging?

Met de wetswijziging wordt een aantal aanpassingen en aanvullingen ingevoerd op de al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten. Daarbij is er voor een deel van de wijzigingen geen keuzemogelijkheid*. Deze dienen voor elke GR doorgevoerd te worden. Wat de wetswijzigingen zo bijzonder maakt is het deel waar mogelijkheden voor raden zijn gecreëerd om actief (per GR) eigen afwegingen te maken. Dat gebeurt door meer ruimte te geven voor keuzes over de werking van een GR, bijvoorbeeld door te kiezen voor een gemeenschappelijke adviescommissie van raadsleden of het instellen van een gemeenschappelijke onderzoekscommissie.

Hiermee krijgen raden instrumenten in handen waarmee zij samen vorm en inhoud kunnen geven aan het vergroten van de grip op regionale samenwerking. Voorwaarde is wel dat het proces om tot keuzes te komen gezamenlijk wordt opgepakt. Unanimiteit in de uiteindelijke besluitvorming is in sommige gevallen een absolute voorwaarde voor bepaalde opties die de wet biedt.

Belangrijke onderdelen in de WGR voor regionaal overleg door gemeenteraden

1. Gemeenschappelijke adviescommissie

De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten in een regeling kunnen gezamenlijk besluiten dat het algemeen bestuur een adviescommissie instelt en dat moet het AB dan ook doen. Deze commissie kan het algemeen bestuur van advies voorzien, de besluitvorming van de raden met betrekking tot de regeling voorbereiden en de raden van advies voorzien. Ook is bepaald dat de leden van de commissie een vergoeding kunnen ontvangen voor het bijwonen van commissievergaderingen. Er is geen sprake van delegatie van bevoegdheden aan de gemeenschappelijke adviescommissie. Uiteindelijk blijven de raden beslissingsbevoegd over bijvoorbeeld het indienen van zienswijzen. De gemeenschappelijke adviescommissie is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling en wordt daarom ingesteld door het algemeen bestuur.

2. Evaluatie van de regeling

In de regeling moet een bepaling worden opgenomen over evaluatie waarbij ook besloten kan worden dat er niet wordt geëvalueerd.

3. Participatie

In elke regeling moet worden opgenomen of, en zo ja op welke wijze, burgers en belanghebbenden de mogelijkheid krijgen tot inspraak over bepaalde onderwerpen die bij de gemeenschappelijke regeling zijn belegd.

4. Over welke besluiten moet een zienswijze worden gevraagd

Voor het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling en voor de jaarlijkse begroting moet om een zienswijze worden gevraagd bij de raden. Maar er moet ook in de GR worden opgenomen of er nog andere type bestuursbesluiten zijn waar een zienswijze voor moet worden gevraagd aan de raden.

Zo kunnen de deelnemers aan de GR (de colleges) samen met de raden afspraken maken over andere voorgenomen besluiten waar de raden zienswijzen op wensen te geven. Bijvoorbeeld bij besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes.

Het (dagelijks) bestuur van de GR moet vervolgens voorafgaand aan het daadwerkelijke besluit aan de raden laten weten of er iets wordt gedaan met hun zienswijzen.

Dat de raden wel of geen zienswijzen willen geven over besluiten (anders dan bij de ontwerpbegrotingen) dient vastgelegd te worden in de gemeenschappelijke regelingen.

5. Actieve informatieplicht

Er komt een actieve informatieplicht vanuit het bestuur van de gemeenschappelijke regeling richting de raad, vergelijkbaar met de informatieplicht van het college richting de gemeenteraad. De informatieplicht is niet beperkt tot te nemen of genomen besluiten. Het gaat om het uit eigen beweging informatie verschaffen wanneer het bestuur van de GR inschat dat dit relevant is of kan zijn voor de deelnemers om de controlerende taak goed uit te kunnen voeren. In de tekst van de GR moeten afspraken worden vastgelegd over de wijze waarop deze informatie wordt aangeleverd.

Daarnaast zijn er nog een aantal belangrijke wijzigingen:

6. Recht van onderzoek

Gemeenteraden kunnen een gemeenschappelijke onderzoekscommissie instellen in de vorm van een gemeenschappelijk orgaan. Deze commissie kan onderzoek doen naar eventuele misstanden bij een GR als geheel. Voorwaarde voor de instelling van een gemeenschappelijke onderzoekscommissie is dat alle gemeenteraden hiermee instemmen (unaniem). Deze mogelijkheid is in de wet verankerd en behoeft geen extra vastlegging in een GR.

7. Onderzoeksmogelijkheden lokale rekenkamers

Deze wijziging betreft vooral een verdere verduidelijking van de huidige bevoegdheden van lokale rekenkamers en is ook verankerd in de gemeentewet en behoeft geen nadere vastlegging van afspraken in een GR.

8. Evaluatie

Het is verplicht om in de GR afspraken op te nemen over het evalueren van de GR. Er zijn geen wettelijke voorschriften voor de inhoud van deze afspraken, het is aan de deelnemers om hier invulling aan te geven. Desgewenst is het ook mogelijk af te zien van de evaluatie en dat te vermelden in de GR.

9. Uittreding

Voortaan moeten afspraken gemaakt worden over de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon, contracten, huisvesting en investeringen. Aanvullende afspraken over uittreding dienen dan ook in de GR-en te worden opgenomen.

10. Aanpassing begrotingscyclus

De termijn voor toezending van de kadernota, de ontwerpbegroting en de begroting aan de gemeenteraden wordt verruimd. Op deze manier moet de begrotingscyclus van GR-en beter aansluiten op die van gemeenten. Door deze betere afstemming moet het voor de raden makkelijker worden om te overzien wat de gevolgen zijn van uitgaven in een GR voor vaststelling van de begroting van de eigen gemeente. De kadernota moet jaarlijks uiterlijk voor 30 april in plaats van 15 april naar de raden worden gestuurd. Verder is de nieuwe datum waarvoor de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting naar Gedeputeerde Staten moet zijn gezonden verlengd van 1 augustus naar 15 september. De termijn voor het indienen van de zienswijze op de ontwerpbegroting is daarbij verruimd van 8 naar 12 weken

Bijlage

***Wijzigingen die per 1 juli 2022 zijn ingegaan**

Een deel van de wijzigingen moeten een plek krijgen in de afzonderlijke GR-en. Daarvoor is een overgangperiode van twee jaar opgenomen in de Wgr. Een aantal wijzigingen zijn echter meteen per 1 juli 2022 ingegaan. Dit betreft de volgende aanpassingen:

1. Als een GR wordt aangegaan of gewijzigd dan heeft de raad het recht om een zienswijze te geven. Hiervoor staat een termijn van 8 weken, maar de raad kan ook laten weten dat wordt afgezien van een zienswijze.
2. De mogelijkheid om een gemeenschappelijke adviescommissie in te stellen. Op voorstel van de gezamenlijke raden van de gemeenten die deelnemen aan een GR, kan het AB van een openbaar lichaam een gemeenschappelijke adviescommissie instellen. Het AB regelt de bevoegdheden, taken en de werkwijze van de commissie, na het vernemen van wensen en bedenkingen van de raden. Voor de bedrijfsvoeringsorganisaties is een adviescommissie niet aan de orde.
3. Gezamenlijke raden kunnen besluiten tot een gemeenschappelijk onderzoek (enquête) naar de bestuursvoering van een GR.
4. Ook de Rekenkamer mag onderzoek doen naar het gevoerde bestuur van een GR. Dit is in de Wgr verduidelijkt.
5. De GR stuurt voor 30 april (was 15 april) jaar t-1 de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening naar de raden.
6. De GR moet de vastgestelde begroting voor 15 september jaar t-1 naar Gedeputeerde Staten sturen (dit was 1 augustus).
7. De GR zendt de concept begroting naar de raden uiterlijk 12 weken (was 8 weken) voordat deze aan de AB aangeboden wordt en de raden hebben daardoor maximaal 12 weken de tijd om een zienswijze aan te leveren in plaats van 8 weken.
8. Voor de GR-en die een openbaar lichaam zijn geldt dat het DB, voorafgaand aan de AB-behandeling van de begroting, gereageerd moet hebben op de zienswijzen van de raden.

***Wijzigingen die in de GR verwerkt moeten worden**

Vóór 1 juli 2024 moeten een aantal zaken worden opgenomen in de GR. Alle GR-en zullen dus moeten worden aangepast in de komende tijd. Het betreft de volgende aanpassingen:

1. De regeling moet bepalingen bevatten omtrent wijziging, opheffing, toetreding, de voorwaarden voor uittreding en de gevolgen van uittreding (waaronder gevolgen voor het vermogen, zoals personeel, contracten, huisvesting en investeringen).
2. De regeling bevat bepalingen over voorgenomen besluiten van het bestuur van de GR waarover de raden een zienswijze naar voren kunnen brengen. Voorafgaand aan het besluit reageert het GR-DB op de zienswijze.
3. De regeling bevat bepalingen over (burger)participatie bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid (kan ook inhouden dat deze mogelijkheid niet wordt geopend of bijvoorbeeld participatie via de raden).
4. De regeling bevat een bepaling over de evaluatie van de regeling (kan ook inhouden dat er niet geëvalueerd wordt).
5. De regeling bevat bepalingen over de wijze waarop de GR inlichtingen (ter uitvoering van de actieve informatieplicht) aan de raden verstrekt.

